

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 | tālrunis 67097200 | fakss 67097277 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

29.10.2020.

Nr. 139

(prot. Nr.45, 1.p.)

Par valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” aprēķinātajām 2019.gada universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīrajām izmaksām

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) 2020.gada 4.septembrī saņēma valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts”, vienotais reģistrācijas numurs: 40003052790, juridiskā adrese: Ziemeļu iela 10, Lidosta “Rīga”, Mārupes novads, LV-1000 (turpmāk – AS “Latvijas Pasts”), 2020.gada 1.septembra iesniegumu Nr.01-10.2/256 “Par VAS “Latvijas Pasts” 2019.gada tīro izmaksu ziņojumu” un 2020.gada 21.oktobra vēstuli Nr.01-10.2/299 “Par VAS “Latvijas Pasts” 2019.gada tīro izmaksu ziņojumu” (turpmāk kopā – Ziņojums).

Regulators konstatē

1. AS “Latvijas Pasts” lūdz apstiprināt 2019.gada universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīrās izmaksas (turpmāk – tīrās izmaksas) (*)¹ *euro* apmērā.
2. Ar Regulatora 2010.gada 10.februāra lēmumu Nr.47 “Par universālā pasta pakalpojuma saistībām”, 2012.gada 12.decembra lēmumu Nr.289 “Par universālā pasta pakalpojuma saistībām”, 2013.gada 27.novembra lēmumu Nr.228 “Par universālā pasta pakalpojuma saistībām” un 2014.gada 4.novembra lēmumu Nr.282 “Par universālā pasta pakalpojuma saistībām” (turpmāk – Saistību lēmums) AS “Latvijas Pasts” tika noteiktas universālā pasta pakalpojuma saistības.
3. Saskaņā ar Pasta likuma 30.panta pirmo daļu tīrās izmaksas veido starpība starp izdevumiem un ieņēmumiem, kas rodas pasta komersantam, kam Regulators nosaka universālā pasta pakalpojuma saistības sniegt universālo pasta pakalpojumu ekonomiski izdevīgākajā veidā, un tā paša komersanta izmaksām, ja nav noteiktas universālā pasta pakalpojuma saistības.
4. Atbilstoši Pasta likuma 30.panta otrajai daļai universālā pasta pakalpojuma sniedzējs tīrās izmaksas aprēķina saskaņā ar Regulatora 2013.gada 11.oktobra lēmumu

¹ Ierobežotas pieejamības informācija.

Nr.1/29 "Universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika" (turpmāk – Metodika).

5. Atbilstoši Pasta likuma 30.panta trešajai daļai un Metodikas 8.punktam, kas noteic, ka universālā pasta pakalpojuma sniedzējs nodrošina, ka tīro izmaksu aprēķinu pārbauda zvērināts revidents atbilstoši likumam "Par zvērinātiem revidentiem", un ziņojumu par tīrajām izmaksām iepriekšējā kalendārajā gadā kopā ar zvērināta revidenta pārbaudes rezultātiem iesniedz Regulatoram, AS "Latvijas Pasts" ir iesniegusi zvērināta revidenta – akciju sabiedrības "KPMG Baltics", vienotais reģistrācijas numurs: 40003235171, juridiskā adrese: Vesetas iela 7, Rīga, LV-1013, – ziņojumu, kurā norādīts, ka zvērināts revidents veica AS "Latvijas Pasts" tīro izmaksu aprēķina par 2019.gadu pārbaudi.
6. Saskaņā ar Metodikas 9.1.apakšpunktu, ja universālā pasta pakalpojuma sniedzējam universālā pasta pakalpojuma saistību izpilde rada zaudējumus, tad universālā pasta pakalpojuma sniedzējs aprēķina un ziņojumā par tīrajām izmaksām iepriekšējā kalendārajā gadā norāda papildu ieguvumu, kas aprēķināts saskaņā ar Metodikas 7.punktu.
7. AS "Latvijas Pasts" Ziņojumā norāda, ka AS "Latvijas Pasts" ir izvērtējusi papildu ieguvumu. Ziņojums ietver papildu ieguvuma aprēķinu, kurā ir iekļauti ieņēmumi no citiem universālajā pasta pakalpojumā neietvertajiem sniegtajiem pakalpojumiem – sūtījumiem ar īpašo tarifu un abonēto preses izdevumu piegādes.
8. Saskaņā ar Pasta likuma 31.panta otro daļu tīrās izmaksas kompensē, ja universālā pasta pakalpojuma sniedzējs pierāda, ka tas ir pakļauts netaisnīgam apgrūtinājumam un universālā pasta pakalpojuma saistību izpilde rada zaudējumus.
9. Netaisnīgs apgrūtinājums ir komersantam noteikto saistību nesamērīgums (pārmērīgums), ņemot vērā komersanta spēju šīs saistības pildīt, tas ir, šo saistību ietekme uz komersanta finansiālo stāvokli (piemēram, rentabilitāte, tirgus daļa).² Kā atzinusi Eiropas Savienības Tiesa (2010.gada 6.oktobra lieta Nr.C-222/08 *Eiropas Komisija pret Beļģijas Karalisti*), netaisnīgs apgrūtinājums, kurš regulatīvajai iestādei jākonstatē, lai vispār varētu būt jebkāda kompensācija, ir apgrūtinājums, kas ikvienam attiecīgajam uzņēmumam ir pārmērīgs attiecībā uz to spēju to paciest, ņemot vērā tam piemītošo īpašību kopumu, tostarp tā aprīkojuma līmeni, saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī tirgus daļu.³
10. AS "Latvijas Pasts" Ziņojumā norāda šādu pamatojumu netaisnīgam apgrūtinājumam:
 - 10.1. AS "Latvijas Pasts", pildot universālā pasta pakalpojuma saistības, uztur pasta tīklu;
 - 10.2. AS "Latvijas Pasts" nevar konkurēt ar citiem pasta pakalpojumu sniedzējiem, jo universālā pasta pakalpojuma tarifi ir publiski pieejami. Tajā skaitā AS "Latvijas Pasts" nevar piedāvāt īpašos tarifus publiskajos iepirkumos, ja konkursa noteikumos pasūtītājs nav izslēdzis kādu no darbībām, kas ietver visu standarta pasta pakalpojumu sniegšanu;
 - 10.3. AS "Latvijas Pasts" kā universālā pasta pakalpojuma sniedzējam ir noteikts pienākums sniegt abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 28.maija noteikumos Nr.292 "Noteikumi par abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu cenām" noteikto tarifu, kas neatbilst faktiskajām minētā pakalpojuma izmaksām. Starpību starp AS "Latvijas Pasts" izmaksām, kas saistās ar abonētās preses izdevumu piegādi, un Ministru kabineta noteikto tarifu kompensē no valsts budžeta. AS "Latvijas Pasts" dividendes tiek novirzītas AS "Latvijas Pasts" kompensācijai par izdevumiem, kas radušies no

²<https://www.oxera.com/agenda/what-makes-an-unfair-burden-funding-social-outcomes-in-competitive-markets>.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0222>.

abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojuma sniegšanas. Minētā kompensācija AS "Latvijas Pasts" tiek izmaksāta pusotra gada laikā pēc izmaksu rašanās.

11. Pasta likuma 31.panta ceturrtā daļa noteic, ka šā likuma 31.panta trešajā daļā minēto papildu ieguvumu veido nemateriālie un tirgus ieguvumi – universālā pasta pakalpojuma sniedzēja ieņēmumi no citiem universālajā pasta pakalpojumā neietvertiem sniegtajiem pakalpojumiem, ja šādus ieņēmumus iespējams gūt, tikai sniedzot universālo pasta pakalpojumu. Papildu ieguvumu aprēķinā iekļauj tādus ieņēmumus no citiem sniegtajiem pakalpojumiem, kuri atbilst Regulatora izdotajā universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodikā ietvertajiem kritērijiem, un par iegūto vērtību samazina tīrās izmaksas.
12. Saskaņā ar Metodikas 5.punktu universālā pasta pakalpojuma sniedzējs aprēķina papildu ieguvumu, kas ir ieņēmumi no citiem universālajā pasta pakalpojumā neietvertiem sniegtajiem pakalpojumiem, ja to gūšana iespējama, izpildoties vismaz vienam no šādiem kritērijiem:
 - 12.1. šo pakalpojumu darbības – savākšana, šķirošana, pārvadāšana vai piegādāšana – notiek vienlaikus ar universālo pasta pakalpojumu;
 - 12.2. šo pakalpojumu sniegšanai izmanto pasta pakalpojumu sniegšanas vietas un pasta tīkla piekļuves punktus.
13. Regulators ar 2020.gada 15.oktobra vēstuli Nr.2-2.30/2788 "Par AS "Latvijas Pasts" 2019.gada tīro izmaksu ziņojumu" lūdza AS "Latvijas Pasts" iesniegt papildu informāciju, kas pierāda, ka AS "Latvijas Pasts", sniedzot universālo pasta pakalpojumu, ir pakļauta netaisnīgam apgrūtinājumam. Regulators minētajā vēstulē vērsa AS "Latvijas Pasts" uzmanību, ka netaisnīgs apgrūtinājums ir komersantam noteikto saistību nesamērīgums (pārmērīgums), ņemot vērā komersanta spēju šīs saistības pildīt, tas ir, šo saistību ietekme uz komersanta finansiālo stāvokli (piemēram, rentabilitāte, tirgus daļa).⁴ Netaisnīgs apgrūtinājums, kurš regulatīvajai iestādei jākonstatē, lai vispār varētu būt jebkāda kompensācija, ir apgrūtinājums, kas ikvienam attiecīgajam uzņēmumam ir pārmērīgs attiecībā uz to spēju to paciest, ņemot vērā tam piemītošo īpašību kopumu, tostarp tā aprīkojuma līmeni, saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī tirgus daļu.⁵ Vienlaikus Regulators lūdza AS "Latvijas Pasts" pārskatīt Ziņojumā norādīto papildu ieguvuma aprēķinu atbilstoši Pasta likuma un Metodikas prasībām vai iesniegt papildu skaidrojošu informāciju.
14. AS "Latvijas Pasts" ar 2020.gada 21.oktobra vēstuli Nr.01-10.2/299 "Par VAS "Latvijas Pasts" 2019.gada tīro izmaksu ziņojumu" iesniedza Regulatoram papildu informāciju. Minētajā vēstulē AS "Latvijas Pasts" norāda, ka:
 - 14.1. AS "Latvijas Pasts" iepriekš minētais pamatojums netaisnīgam apgrūtinājumam ir skatāms kopumā. Ņemot vērā, ka universālā pasta pakalpojuma saistību apmērs ilgstoši nav ticis pārskatīts, kā arī sociāli ekonomiskos faktoros (tajā skaitā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita tendences valstī kopumā un iedzīvotāju blīvumu un pakalpojumu pieprasījumu reģionos), laika gaitā universālā pasta pakalpojumu saistību apmērs ir kļuvis par nesamērīgu apgrūtinājumu. Minēto pamato fakts, ka Regulatora 2019.gadā izsludinātais konkurss par tiesībām sniegt universālā pasta pakalpojumu noslēdzās bez rezultātiem un neviens cits pasta

⁴<https://www.oxera.com/agenda/what-makes-an-unfair-burden-funding-social-outcomes-in-competitive-markets>.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0222>.

komersants, izņemot AS “Latvijas Pasts”, nebija ieinteresēts sniegt universālo pasta pakalpojumu uz Regulatora izvirzītajiem nosacījumiem;

- 14.2. AS “Latvijas Pasts”, aprēķinot papildu ieguvumu, ir ievērojusi normatīvo aktu prasības, iekļaujot papildu ieguvuma aprēķinā tos pakalpojumus, kuros, atbilstoši Pasta likuma 31.panta ceturtajai daļai un Metodikas 5. un 7.punktam, ieņēmumus iespējams gūt, tikai sniedzot universālo pasta pakalpojumu.
15. AS “Latvijas Pasts” pilnvarotais pārstāvis tika uzaicināts attālināti piedalīties Regulatora padomes 2020.gada 26.oktobra sēdē. Padomes sēdē AS “Latvijas Pasts” pārstāvji nepiekrita pieņemamajam lēmumam, vēršot uzmanību uz Ziņojumā minētajiem argumentiem. AS “Latvijas Pasts” pārstāvji papildus informēja, ka AS “Latvijas Pasts” 2019.gadā veica dažādus optimizācijas pasākumus, kas veicināja tīro izmaksu samazināšanos.
16. Regulatora padomes 2020.gada 26.oktobra sēdē tika pārtraukta Ziņojuma izskatīšana līdz 2020.gada 29.oktobrim.

Regulators secina

1. Lai Regulators varētu lemt par AS “Latvijas Pasts” kā universālā pasta pakalpojuma sniedzēja iesniegto 2019.gada tīro izmaksu apstiprināšanu, AS “Latvijas Pasts” saskaņā ar Pasta likuma 31.panta otro daļu ir jāpierāda, ka tā ir pakļauta netaisnīgam apgrūtinājumam un universālā pasta pakalpojumu saistību izpilde rada zaudējumus. Attiecīgi AS “Latvijas Pasts” ir jāiesniedz ziņas par faktiem, ar kuriem pamatots AS “Latvijas Pasts” prasījums.
2. Regulators, izvērtējot AS “Latvijas Pasts” Ziņojumu, nepiekrīt, ka AS “Latvijas Pasts”, nodrošinot universālā pasta pakalpojuma saistību izpildi, ir pakļauta netaisnīgam apgrūtinājumam šādu apsvērumu dēļ:
 - 2.1. Regulators ar Saistību lēmumu AS “Latvijas Pasts” noteica universālā pasta pakalpojuma saistības. Saistību lēmuma darbības laikā AS “Latvijas Pasts” uzliktās universālā pasta pakalpojuma saistības, tajā skaitā universālā pasta pakalpojuma sniegšanas kvalitātes prasības, nav mainītas tādā veidā, kas AS “Latvijas Pasts” radītu nelabvēlīgākas sekas vai tiesisko interešu ierobežojumus. Regulators vērš uzmanību, ka AS “Latvijas Pasts” ir iespēja efektīvizēt Saistību lēmumā noteiktās universālā pasta pakalpojuma saistību kvalitātes prasības attiecībā uz pasta pakalpojuma sniegšanas vietas modeli novados. Izrietoši secināms, ka AS “Latvijas Pasts” nav noteiktas nesamērīgas (pārmērīgas) prasības attiecībā uz universālā pasta pakalpojuma saistību nodrošināšanu. Turklāt vēsturiski izveidotais pasta tīkls ļauj nodrošināt gan universālo pasta pakalpojumu, gan citu universālajā pasta pakalpojumā neietverto pakalpojumu (piemēram, abonēto preses izdevumu piegāde, neadresēto reklāmu vai informatīvo materiālu piegāde, pensiju, pabalstu un atlīdzību piegāde un izmaksa, maksājumu un starpniecības pakalpojumu nodrošināšana u.c.) sniegšanu;
 - 2.2. saskaņā ar Regulatora 2013.gada 11.oktobra lēmuma Nr.1/28 “Universālā pasta pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika” 9.7.apakšpunktu universālā pasta pakalpojuma sniedzējs aprēķina kapacitātes neizmanto daļu, kuru pilnā apmērā attiecina uz universālo pasta pakalpojumu. Šāda izmaksu atgūšana ļauj komersantam nodrošināt citus universālajā pasta pakalpojumā neietvertos pakalpojumus, tos izcenojot visefektīvākajā veidā, jo citu universālajā pasta pakalpojumā neietverto pakalpojumu maksā tiek iekļautas tikai uz aktivitātēm

balstītas izmaksu aprēķina metodes (*Activity Based Costing*) pieejā aprēķinātās izmaksas. Tādējādi viena darbības izmaksu grupa – kapacitātes neizmantojotā daļa – un tās attiecināšana tikai uz universālo pasta pakalpojumu rada priekšrocības sniegt citus universālajā pasta pakalpojumā neietvertos pakalpojumus iespējami izdevīgākajā un izmaksu ziņā efektīvākajā veidā. Proti, AS “Latvijas Pasts” ir iespēja pilnā apmērā universālā pasta pakalpojuma tarifā iekļaut šo izmaksu grupu un tās atgūt;

- 2.3. saskaņā ar 2004.gada 30.aprīļa individuālo licenci Nr.P10042/1 un 2008.gada 9.aprīļa individuālo licenci Nr.P10042/2 vispārējo pasta pakalpojumu sniegšanai un Regulatora 2009.gada 7.decembra lēmumu Nr.408 “Par pārstāvību attiecībā ar citu valstu noteiktiem pasta operatoriem” (turpmāk – Lēmums Nr.408) AS “Latvijas Pasts” ir noteikta par izraudzīto pasta operatoru⁶. Proti, AS “Latvijas Pasts” ir pienākums sniegt pasta pakalpojumus Latvijas Republikas teritorijā, pildot visas no Pasaules Pasta savienības dokumentiem izrietošās saistības, un atbilstoši minētajām saistībām pasta darbības jautājumos pārstāvēt Latvijas Republiku attiecībā ar citu valstu izraudzītajiem pasta operatoriem. AS “Latvijas Pasts”, nodrošinot Lēmumā Nr.408 noteiktās saistības sniegt pasta pakalpojumu Latvijas Republikas teritorijā, ir nepieciešams pasta tīkls. Tādējādi secināms, ka vēsturiski izveidotais pasta tīkls AS “Latvijas Pasts” ļauj nodrošināt gan Saistību lēmumā noteiktās universālā pasta pakalpojuma saistības, gan ļauj pildīt Lēmumā Nr.408 noteiktās izraudzītā pasta operatora saistības. Līdz ar to minētais ļauj AS “Latvijas Pasts” samazināt izmaksas, kas rodas no Lēmumā Nr.408 noteikto saistību (pienākuma sniegt pasta pakalpojumus adresātiem Latvijas Republikas teritorijā, pildot visas no Pasaules Pasta savienības dokumentiem izrietošās saistības) pildīšanas, iekļaujot tās universālā pasta pakalpojuma izmaksās, jo tiek izmantots viens pasta tīkls. Izrietoši, AS “Latvijas Pasts” var sadarboties ar citu valstu izraudzītajiem operatoriem. Lielākajā daļā trešo valstu pasta tirgū pastāv monopols, kur, piemēram, e-tirdzniecības uzņēmumi pasta sūtījumus var nosūtīt tikai ar izraudzīto operatoru. Tādējādi AS “Latvijas Pasts” ir iespēja gūt pasta sūtījumu apjoma pieaugumu un, salīdzinot ar citiem pasta komersantiem, ir iespēja gūt nozīmīgu ieņēmumu pieaugumu;
- 2.4. pasta komersanti darbojas brīvas konkurences apstākļos. AS “Latvijas Pasts” ir iespēja konkurēt ar citiem pasta komersantiem, ne tikai piedaloties publiskajos iepirkumos, bet arī piedāvājot lietotājiem pasta pakalpojumus ar īpašiem tarifiem. Regulatora ieskatā, vēsturiski izveidotais pasta tīkls AS “Latvijas Pasts” dod konkurences priekšrocības attiecībā pret citiem pasta komersantiem, tajā skaitā publisko iepirkumu ietvaros piegādāt sūtījumus par universālā pasta pakalpojuma tarifu lauku teritorijās, kurās tirgus apstākļos saimnieciskā darbība būtu ekonomiski neizdevīga. Tādējādi nav pamatots AS “Latvijas Pasts” apgalvojums, ka AS “Latvijas Pasts” kā universālā pasta pakalpojuma sniedzējam ir ierobežota konkurētspēja;
- 2.5. universālā pasta pakalpojuma tarifam atbilstoši likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 20.pantā noteiktajam jābūt noteiktam tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti. AS “Latvijas Pasts” kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam, ievērojot likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 22.panta ceturto daļu, universālā pasta

⁶ Pasta likuma 6.panta otrās daļas 4.punkts.

pakalpojums ir jāsniedz, izmantojot efektīvu, ekonomisku un drošu darba paņēmieni, tādējādi nodrošinot, ka universālais pasta pakalpojums tiek sniegts efektīvi un kvalitatīvi. Turklāt Pasta likuma 27.¹ panta pirmās daļas 4.punkts noteic, ka universālais pasta pakalpojums jāsniedz ekonomiski izdevīgākajā veidā. Regulators 2019.gada 28.oktobra lēmuma Nr.162 “Par valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” aprēķinātajām 2018.gada universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīrajām izmaksām” secinošās daļas 4.punktā konstatēja, ka AS “Latvijas Pasts” norādītie iemesli tīro izmaksu pieaugumam, kas saistīti ar nodokļu izmaiņām un minimālās algas paaugstināšanu, bija zināmi jau 2017.gadā. AS “Latvijas Pasts” 2019.gada aprīlī iesniedza Regulatorā universālā pasta pakalpojuma tarifu projektu⁷. AS “Latvijas Pasts” kā pamatojumu universālā pasta pakalpojuma tarifu pārskatīšanai norādīja arī universālā pasta pakalpojuma nodrošināšanas izmaksu pieaugumu. Likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 20.panta otrajā, septītajā un 13.daļā ir noteikts termiņš, kādā Regulators izvērtē un apstiprina sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja (tajā skaitā universālā pasta pakalpojuma sniedzēja) iesniegto tarifu projektu. Tarifu projekta izvērtēšanas procesa efektivitāte ir lielā mērā atkarīga no komersanta sadarbības un kvalitatīvas informācijas iesniegšanas Regulatoram. Līdz ar to Regulators ar 2019.gada 28.novembra lēmumu Nr.173 “Par valsts akciju sabiedrības “Latvijas Pasts” universālā pasta pakalpojuma tarifiem” apstiprināja jaunus universālā pasta pakalpojuma tarifus, kas stājās spēkā 2020.gada 1.janvārī. Regulators, vērtējot AS “Latvijas Pasts” iesniegto Ziņojumu, secina, ka tīrās izmaksas par 2019.gadu ir (*)⁸ *euro* (nav atskaitīts papildu ieguvums). Salīdzinot ar AS “Latvijas Pasts” 2018.gada tīro izmaksu apmēru, kas bija 1,58 milj. *euro* (nav atskaitīts papildu ieguvums), AS “Latvijas Pasts” tīrās izmaksas par 2019.gadu ir samazinājušās, jo AS “Latvijas Pasts” 2019.gadā veica dažādus optimizācijas pasākumus. 2018.gada tīro izmaksu apmēru AS “Latvijas Pasts” pamatoja ar nodokļu izmaiņām un minimālās algas paaugstināšanu, proti, apstākļiem, kuri bija zināmi vai paredzami jau 2017.gada otrajā pusē. Ņemot vērā, ka tīro izmaksu apmērs 2019.gadā ir samazinājies, tad ir pamats uzskatīt, ka zaudējumu rašanās iemesli ir tie paši, kas radīja zaudējumus 2018.gadā, proti, nodokļu un minimālās algas izmaiņas. Regulatora ieskatā, AS “Latvijas Pasts”, jau 2017.gadā zinot nodokļu izmaiņas, minimālās algas paaugstināšanu un tarifu projekta izskatīšanas termiņus, kā krietnam un rūpīgam saimniekam, lai samazinātu zaudējumu rašanos no universālā pasta pakalpojuma sniegšanas, vajadzēja savlaicīgi, 2017.gada otrajā pusē vai 2018.gada sākumā, aprēķināt un iesniegt tarifu projektu Regulatoram. Šāda rīcība būtu novērsusi zaudējumu rašanos un attiecīgi ietekmētu tīro izmaksu aprēķinu;

- 2.6. uz abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu neattiecina universālā pasta pakalpojuma saistības. Saskaņā ar Saistību lēmumu universālā pasta pakalpojuma saistības 2019.gadā bija noteiktas vienīgi AS “Latvijas Pasts”. Līdz ar to, ievērojot Pasta likuma pārejas noteikumu 12.punktā noteikto, AS “Latvijas Pasts” bija pienākums 2019.gadā sniegt abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu. Minētajā punktā ir noteikta kārtība, kādā universālā pasta pakalpojuma sniedzējam – AS “Latvijas Pasts” – kompensē zaudējumus, kas radušies, sniedzot abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu. Tas ir, zaudējumus, kas radušies, sniedzot abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu, AS “Latvijas Pasts” kompensē

⁷ AS “Latvijas Pasts” 2019.gada 8.aprīļa iesniegums Nr.01-10.2/133 “Par VAS “Latvijas Pasts” universālā pasta pakalpojuma tarifu projektu”.

⁸ Ierobežotas pieejamības informācija.

divās daļās – pirmo maksājumu veic kārtējā gadā, pamatojoties uz AS “Latvijas Pasts” aprēķinu, kas balstīts uz pirmā pusgada operatīvajiem datiem, kompensējot pilnā apmērā aprēķinā norādītos zaudējumus, un otro maksājumu, kompensējot atlikušo zaudējumu daļu, veic nākamajā gadā pēc auditētā ziņojuma iesniegšanas Satiksmes ministrijai;

- 2.7. ievērojot šā lēmuma secinošās daļas 2.1. – 2.6.apakšpunktā minētos apsvērumus, Regulatora ieskatā AS “Latvijas Pasts”, pildot universālā pasta pakalpojuma saistības, nepastāv apgrūtinājums. Vienlaikus Regulators vērš uzmanību, pat ja tiktu konstatēts, ka AS “Latvijas Pasts” pastāv apgrūtinājums, pildot universālā pasta pakalpojuma saistības, to nevarētu uzskatīt par netaisnīgu apgrūtinājumu. Proti, AS “Latvijas Pasts” neto apgrozījums ik gadu palielinās. AS “Latvijas Pasts” neto apgrozījums 2019.gadā bija 96,2 milj. *euro*, kas ir palielinājies par 7,9%⁹, salīdzinot ar 2018.gadu. AS “Latvijas Pasts” ir lielākais pasta komersants, kas visā Latvijas teritorijā nodrošina tradicionālos pasta pakalpojumus (tas ir, universālo pasta pakalpojumu un universālajam pasta pakalpojumam pielīdzināmu pakalpojumu) ar apgrozījumu ap 30 milj. *euro* gadā¹⁰. Salīdzinājumam, otra lielākā tradicionālo pasta pakalpojumu sniedzēja apgrozījums ir ap (*)¹¹ milj. *euro* gadā¹², kas ir (*)¹³ reizes mazāks nekā AS “Latvijas Pasts”. Līdz ar to AS “Latvijas Pasts” spēj veiksmīgi darboties un attīstīties pasta nozarē.
3. Ievērojot minēto, Regulators secina, ka AS “Latvijas Pasts” Ziņojumā nav sniegusi pietiekamus pierādījumus, tādējādi nav izpildījusi ar Pasta likuma 31.panta otrās daļas uzlikto pienākumu pierādīt netaisnīgu apgrūtinājumu ar faktiem un skaidrojumu, kas pamatotu AS “Latvijas Pasts” prasījumu. Līdz ar to AS “Latvijas Pasts” nav pierādījusi, ka, sniedzot universālo pasta pakalpojumu, ir pakļauta netaisnīgam apgrūtinājumam.
4. Lai gan AS “Latvijas Pasts” nav pierādījusi, ka, sniedzot universālo pasta pakalpojumu, ir pakļauta netaisnīgam apgrūtinājumam, Regulators veica pārbaudi arī par to, vai AS “Latvijas Pasts” ir veikusi tīro izmaksu un papildu ieguvumu aprēķinu atbilstoši Pasta likuma 31.panta ceturtajai daļai un Metodikas 3., 4., 5., 7.punktam un 9.1.apakšpunktam. Attiecībā uz tīro izmaksu aprēķinu Regulators, izvērtējot AS “Latvijas Pasts” aprēķinātās tīrās izmaksas, ņem vērā Pasta likuma 27.¹panta pirmās daļas 4.punktā un 31.panta ceturtajā daļā, kā arī Metodikas 9.1.apakšpunktā noteikto:
 - 4.1. papildu ieguvumu, ko veido nemateriālie un tirgus ieguvumi, kādi ir universālā pasta pakalpojuma sniedzējam;
 - 4.2. apstākļus, ka universālo pasta pakalpojumu sniedz ekonomiski izdevīgākajā veidā.
5. Regulators norāda, ka Pasta likuma 31.panta ceturtajā daļā ir ietvertas vispārīgas normas tīro izmaksu aprēķina sagatavošanai un iesniegšanai Regulatoram. Savukārt Metodikā ir ietverts detalizēts skaidrojums par tīro izmaksu veidojošiem kritērijiem. Un proti, papildu ieguvumu aprēķinā iekļauj tādus ieņēmumus no citiem universālajā pasta pakalpojumā neietvertiem sniegtajiem pakalpojumiem, ja to gūšana iespējama, veicot pakalpojuma darbības (savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu vai piegādāšanu) vienlaikus ar universālo pasta pakalpojumu vai šo pakalpojumu sniegšanai izmanto pasta pakalpojumu sniegšanas vietas un pasta tīkla piekļuves punktus.

⁹ Saskaņā ar LURSOFT datu bāzē pieejamo informāciju.

¹⁰ Saskaņā ar AS “Latvijas Pasts” sniegto informāciju Regulatoram.

¹¹ Ierobežotas pieejamības informācija.

¹² Saskaņā ar pasta komersanta sniegto informāciju Regulatoram.

¹³ Ierobežotas pieejamības informācija.

6. AS "Latvijas Pasts" atbilstoši Pasta likuma 31.panta ceturtajai daļai un Metodikas 5.punktam Ziņojumā ir iekļāvusi un aprēķinājusi papildu ieguvumu no sūtījumiem ar īpašo tarifu un abonēto preses izdevumu piegādes. Regulatora ieskatā, Metodikas 5.punktā noteiktie kritēriji izpildās arī attiecībā uz AS "Latvijas Pasts" citiem universālajā pasta pakalpojumā neietvertajiem pakalpojumiem – Ziņojuma 2.4.apakšpunktā "Kopējie ieņēmumi un kopējie izdevumi pa pakalpojumu grupām (Pašizmaksas aprēķina modeļa IV fāze)" iekļautie pakalpojumi – liela apjoma (kravas) sūtījumi¹⁴, pasta termināli, neadresētās reklāmas vai informatīvie materiāli, preses abonēšana, pensiju, pabalstu un atlīdzību piegāde un izmaksas, eksprespasta sūtījumi, preču mazumtirdzniecības pakalpojumi, maksājumu un starpniecības pakalpojumi, citi pakalpojumi. Regulators vērš uzmanību, ka vēsturiski izveidotais pasta tīkls ļauj AS "Latvijas Pasts" nodrošināt gan universālo pasta pakalpojumu, gan citu universālajā pasta pakalpojumā neietverto pakalpojumu sniegšanu. Tādējādi citu universālajā pasta pakalpojumā neietverto pakalpojumu sniegšana, izmantojot vēsturiski izveidoto pasta tīklu, ir uzskatāma par ieguvumu.
7. Ievērojot minēto, Regulators secina, ka AS "Latvijas Pasts" Ziņojumā nav iekļāvusi un aprēķinājusi visu papildu ieguvumu atbilstoši Pasta likuma 31.panta ceturtajā daļā un Metodikas 5., 7.punktā un 9.1.apakšpunktā noteiktajām prasībām.
8. Atbilstoši Metodikas 9.1.apakšpunktam AS "Latvijas Pasts" ir jāaprēķina papildu ieguvums, ja universālā pasta pakalpojuma saistību izpilde rada zaudējumus, par ko Regulators ar 2020.gada 15.oktbra vēstuli Nr.2-2.30/2788 "Par AS "Latvijas Pasts" 2019.gada tiro izmaksu ziņojumu" informēja AS "Latvijas Pasts". Saskaņā ar AS "Latvijas Pasts" Ziņojumā norādīto secināms, ka papildu ieguvums nav aprēķināts saskaņā ar Pasta likuma 31.panta ceturto daļu un Metodikas 7.punktu. Ņemot vērā minēto, pat ja AS "Latvijas Pasts" būtu pierādījusi netaisnīgu apgrūtinājumu, Regulatoram nebūtu pamata apstiprināt iesniegto tiro izmaksu aprēķinu, jo tas nav veikts atbilstoši Pasta likuma 31.panta ceturtajā daļā un Metodikas 5., 7.punktā un 9.1.apakšpunktā noteiktajam.
9. Regulators, izdarot Administratīvā procesa likuma 66.panta noteiktos lietderības apsvērumus attiecībā uz administratīvā akta izdošanu, secina, ka šis administratīvais akts ir nepieciešams, piemērots un vajadzīgs mērķa – izvērtēt tiro izmaksu atbilstību Pasta likuma 31.panta ceturtajai daļai, kā arī Metodikas 3., 4., 5., 6., 7.punktam un 9.1.apakšpunktam – sasniegšanai. Ņemot vērā šajā lēmumā konstatētos tiesiskos un faktiskos apstākļus un izdarītos secinājumus, Regulatoram nav pamata apstiprināt AS "Latvijas Pasts" tīrās izmaksas, kas nav aprēķinātas atbilstoši Pasta likuma 31.panta ceturtajai daļai, Metodikas 5., 7.punktam un 9.1.apakšpunktam. Regulatora ieskatā, būtu nesamērīgi pieņemt lēmumu atzīt tīrās izmaksas pie apstākļiem, kad AS "Latvijas Pasts" nav aprēķinājusi tīrās izmaksas saskaņā ar Pasta likuma 31.panta ceturtajā daļā un Metodikas 5., 7.punktā un 9.1.apakšpunktā noteiktajām prasībām, un nav izpildījusi pienākumu pierādīt atbilstoši Pasta likuma 31.panta otrajai daļai, ka tā ir pakļauta netaisnīgam apgrūtinājumam un universālā pasta pakalpojuma saistību izpilde rada zaudējumus.
10. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 10.pantu privātpersona var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekvanta. Savukārt Administratīvā procesa likuma 7.pantā noteikts, ka iestādes rīcībai jāatbilst tiesību normām. Iestāde un tiesa darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros un savas pilnvaras izmanto tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim. Regulators rīkojas atbilstoši Pasta likuma 31.²panta piektās daļas 2.punktam. Tas nozīmē, ka Regulators pārbauda iesniegto Ziņojumu un tā atbilstību Pasta likuma 30.panta otrajai daļai un 31.panta ceturtajai daļai un Metodikas 3., 4., 5., 6., 7.punktam un

¹⁴ *Consignment* sūtījumi.

9.1.apakšpunktam. Tādējādi AS “Latvijas Pasts” bija zināms, ka pastāv apstākļi, kas nepieļauj tīro izmaksu apstiprināšanu, ja tīrās izmaksas nav aprēķinātas atbilstoši Pasta likuma 31.panta ceturtajai daļai un Metodikas 5. un 7.punktam, kā arī 9.1.apakšpunktam.

11. Saskaņā ar Pasta likuma 31.²panta piektās daļas 2.punktu Regulators pārbauda universālā pasta pakalpojuma sniedzēja iesniegtās aprēķinātās tīrās izmaksas un līdz kārtējā gada 31.oktobrim apstiprina tīro izmaksu apmēru.
12. Regulatoram, ņemot vērā Pasta likuma 31.panta ceturto daļu un Metodikas 9.1.apakšpunktu, jāatsaka AS “Latvijas Pasts” apstiprināt tīrās izmaksas Ziņojumā norādītajā apmērā, jo tīro izmaksu aprēķins nav atbilstošs Pasta likuma 31.panta ceturtajai daļai un Metodikas 9.1.apakšpunktam.

Ņemot vērā iepriekš minēto un AS “Latvijas Pasts” Ziņojumu, saskaņā ar Regulatora 2013.gada 11.oktobra lēmuma Nr.1/29 “Universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu aprēķināšanas un noteikšanas metodika” 3., 4., 5., 6., 7. un 8.punktu, kā arī 9.1.apakšpunktu un pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 1.pantu, 6.panta otro daļu, Pasta likuma 6.panta pirmo daļu, 30.panta otro, trešo un piekto daļu, 31.panta otro un ceturto daļu un 31.²panta piektās daļas 2.punktu un Administratīvā procesa likuma 7., 8., 10.pantu, 55.panta 1.punktu un 56.pantu, 63.panta pirmās daļas 1.punktu, 65.panta trešo daļu un 66.panta pirmo daļu,

padome nolemj:

atteikt apstiprināt AS “Latvijas Pasts” aprēķināto 2019.gada tīro izmaksu apmēru

Lēmums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētājs

R. Irklis

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU